

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ทฤษฎีความคาดหวัง
2. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546
3. แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาและบัญญัติ 10 ประการ
4. มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชนพุทธศักราช 2531
5. การบริหารจัดการ โรงเรียนเอกชนตามหลักการจัดโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 กำหนดกลุ่มงานไว้ 4 ด้าน คือ
 - 5.1 ด้านวิชาการ
 - 5.2 ด้านงบประมาณ
 - 5.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
 - 5.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ทฤษฎีความคาดหวัง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ทฤษฎีความคาดหวัง (Theory of Discrepancy)

ทฤษฎีความคาดหวัง อธิบายว่า ถ้าความคาดหวังกับสิ่งที่ได้รับห่างกันมาก คนเราก็จะเกิดความผิดหวัง หมดแรงงใจ ฉะนั้นควรจัดให้ความหวังหรือการตั้งจุดมุ่งหมายของคนเรากับความสามารถที่เราจะทำได้สำเร็จไม่แตกต่างกันมากนักเพื่อให้มีกำลังใจที่จะพยายามให้บรรลุการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนหรือในการทำงานแต่ละครั้ง ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสตั้งจุดมุ่งหมายด้วยตนเองหรือให้รู้เป้าหมายชัดเจนแน่นอน เป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมแล้วจะเป็นแรงงใจในการเรียนได้ดีขึ้น

มีข้อพึงระวังว่า ถ้าผลลัพธ์ของการทำงานใกล้เคียงกับความคาดหวังมากเกินไปก็
เป็นแรงจูงใจ คือถ้าทำอะไรสำเร็จอย่างง่ายทุกครั้ง คนเราก็เกิดความเบื่อหน่ายขาดแรงจูงใจได้
เช่นกัน ฉะนั้นครูควรเลือกให้งานที่ทำยากแก่ผู้เรียนพอสมควร แต่ก็อย่ายากเกินกว่าที่เอื้อมถึง

เรื่องความนึกคิดเกี่ยวกับตน (Self Concept) ก็ทำนองเดียวกันว่าคนที่คิดว่าจะสำเร็จ
มักจะสำเร็จ คนที่คิดว่าตนเองจะล้มเหลวมักจะล้มเหลว การที่รู้ตนเองตามความเป็นจริงและมี
ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนตามความสามารถที่มีอยู่ มักเป็นคนทำงานสำเร็จความเชื่อมั่น
ในความสามารถของตนตามสามารถความสามารถที่มีอยู่ มักเป็นคนทำงานสำเร็จ

ตามทัศนะของ เดวิด และ เอ็ดวาร์ด (David and Edward) ทฤษฎีความคาดหวัง
จะอยู่บนพื้นฐานของสมมติฐาน 4 ข้อ เกี่ยวกับสาเหตุของพฤติกรรมภายในองค์กร คือ

1. พฤติกรรมจะถูกกำหนดโดยแรงกดดันภายในบุคคลและสภาพแวดล้อม คนจะ
มีความต้องการและความคาดหวังไม่เหมือนกันมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของพวกเขาต่อสภาพ
แวดล้อมของงาน สภาพแวดล้อมของงานที่ไม่เหมือนงานจะต้องทำให้คนมีพฤติกรรมแตกต่างกัน

2. บุคคลจะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของพวกเขาภายในองค์กร
การตัดสินใจเหล่านี้จะเป็นเรื่องของ (1) พฤติกรรมในฐานะที่เป็นสมาชิก การทำงาน
การอยู่ภายในสถานที่ทำงาน หรือ (2) พฤติกรรมของการใช้กำลังความพยายาม จะทำงานหนัก
มากน้อยแค่ไหน

3. บุคคลจะมีความต้องการและเป้าหมายไม่เหมือนกัน บุคคลต่าง ๆ จะมีความ
พอใจผลลัพธ์ไม่เหมือนกัน การทำความเข้าใจความต้องการของพวกเขาจะนำไปสู่ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการปฏิบัติจริง เพื่อให้ผลตอบแทนพวกเขาอย่างไรจึงจะดีที่สุด

4. บุคคลจะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เป็นทางเลือก โดยอยู่บนพื้นฐาน
ของความคาดหมายของพวกเขาว่ามีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการมาก
น้อยแค่ไหน คนมีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมในแนวทางที่พวกเขาเชื่อว่าจะได้รับผลตอบแทนและ
หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่พวกเขาบ่งชี้ว่าจะก่อให้เกิดผลที่ติดลบมาที่ไม่ต้องการ (สมยศ นาวิการ.
2522 : 389)

ปัจจัยหลักของทฤษฎีความคาดหวังของรูร์ม มี 4 ประการ คือ (สมยศ นาวิการ.
2522 : 398)

1. ความคาดหวัง คือ ความเชื่อเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่พฤติกรรมอย่างใดอย่าง
หนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ความมากน้อยของความเชื่อจะอยู่ใน
ช่องระหว่าง 0 (ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งเลย) และ
1 (มีความแน่ใจว่าการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ)

2. ความพอใจ คือ ความรุนแรงของความต้องการของพนักงานสำหรับผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ความพอใจอาจเป็นบวกหรือลบได้ภายในสถานการณ์ของการทำงาน เราอาจจะคาดหมายได้ว่าผลลัพธ์ เช่น ผลตอบแทน การเลื่อนตำแหน่ง และการยกย่อง โดยผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางบวกผลลัพธ์ เช่น ความขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานหรือการตำหนิจากผู้บังคับบัญชาจะให้ความพอใจในทางลบ ในทางทฤษฎีแล้วผลลัพธ์อย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องให้ความพอใจเพราะว่าผลลัพธ์ดังกล่าวนี้จะเกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคล

3. ผลลัพธ์ คือ ผลที่ติดตามของพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และอาจจะแยกประเภทเป็นผลลัพธ์ที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สอง ผลลัพธ์ระดับที่ 1 หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่สืบเนื่องมาจากการใช้กำลังความพยายามของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ผลลัพธ์ระดับที่สองจะเป็นผลที่ติดตามมาภายหลังผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง เช่น ผลตอบแทนเพิ่มขึ้น หรือการเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

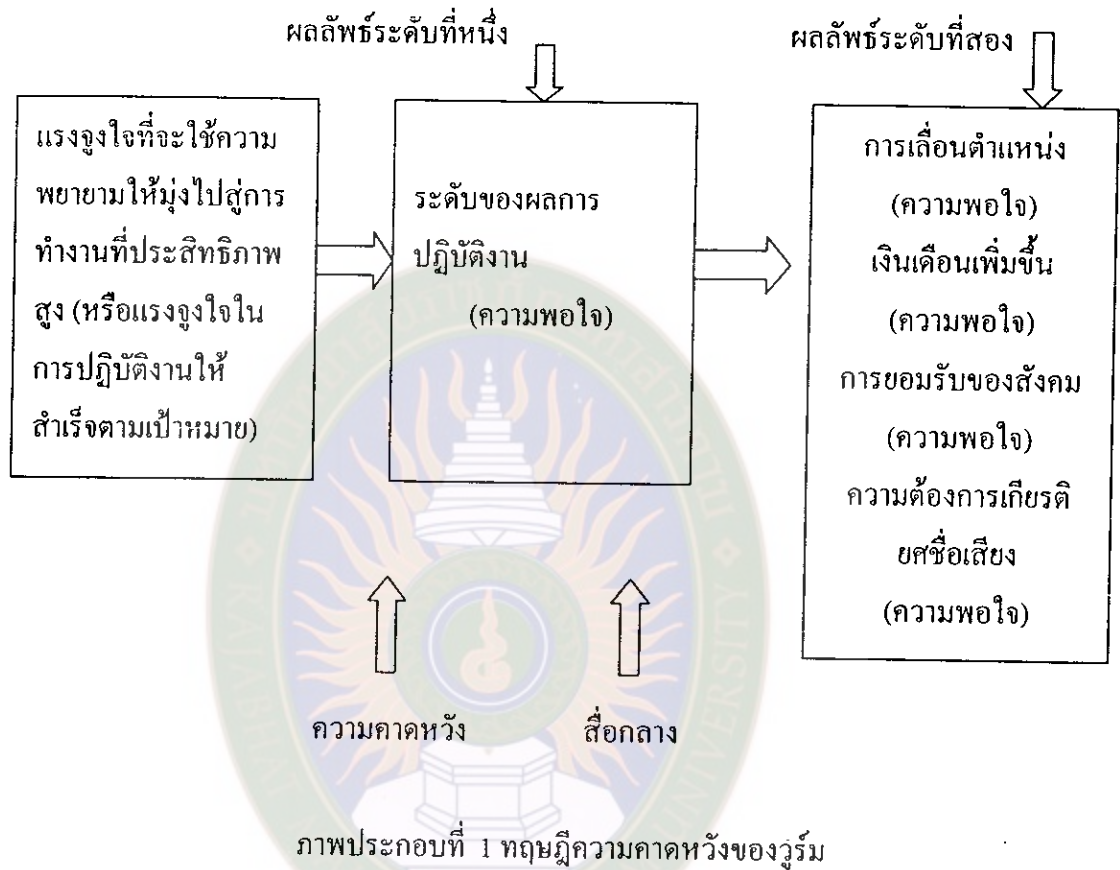
4. สื่อกลาง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์ระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและระดับที่สอง ตามทัศนะของวูร์มมัน สื่อกลางหรือความคาดหมายแบบที่สองจะอยู่ในช่วงระหว่าง +01.0 และ -1.0 ถ้าหากว่าผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง (สมมุติว่าผลการปฏิบัติงานดี) มักจะนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของผลตอบแทนแล้ว สื่อกลางจะมีค่าเท่ากับ +1.0 ถ้าหากว่าไม่มีความสัมพันธ์ใดระหว่างผลลัพธ์ระดับที่หนึ่งและผลลัพธ์ระดับที่สองแล้ว สื่อกลางจะมีค่าเท่ากับ 0 วูร์มมันชี้ให้เห็นว่าความคาดหมายและความพอใจ จะเป็นสิ่งที่กำหนดกำลังความ พยายามหรือแรงจูงใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ้าหากว่าความพอใจและ/หรือความคาดหมายเท่ากับศูนย์แล้วแรงจูงใจจะเท่ากับศูนย์ด้วย หากพนักงานคนใดคนหนึ่งต้องการเลื่อนตำแหน่งเป็นอย่างมาก (ความพอใจสูง) แต่ไม่มีความเชื่อว่าเขามีความสามารถ หรือทักษะสำหรับ การปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ได้ (ความคาดหมายต่ำ) หรือถ้าหากว่าพนักงานมีความเชื่อว่าเขาสามารถปฏิบัติงานดังกล่าวนี้ได้แล้ว (ความคาดหมายสูง) แต่ผลที่ตามมาไม่มีคุณค่าสำหรับเขา (ความพอใจต่ำ) แรงจูงใจของการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจะมีน้อยมาก

ตามทัศนะของวูร์มมัน (สมยศ นาวิกาน. 2522 : 399) การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งย่อมจะขึ้นอยู่กับกระบวนการของความคิดซึ่งกระบวนการของความคิดดังกล่าวนี้อาจจะเป็นจิตสำนึกหรือจิตใต้สำนึกก็ได้ สามารถจำแนกได้ดังต่อไปนี้

1. ผลลัพธ์ ระดับที่สองที่แตกต่างกันมีความสำคัญมากน้อยแค่ไหน เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มเงินเดือน (ความพอใจ)
2. ผลลัพธ์ระดับที่หนึ่ง (ผลการปฏิบัติงานที่ดี) จะนำไปสู่การเลื่อนตำแหน่งหรือการเพิ่มเงินเดือนหรือไม่ (สื่อกลาง)

3. การใช้กำลังความพยายามจะประสบความสำเร็จทางด้านผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือไม่ (ความคาดหวัง)

จากทฤษฎีความคาดหวังของวูรัม สามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบที่ 1 ทฤษฎีความคาดหวังของวูรัม

จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังเป็นความรู้สึกของบุคคลถึงพฤติกรรม หรือตำแหน่งที่เหมาะสมของตนเอง หรืออาจเป็นความรู้สึกถึงความเหมาะสมในบทบาทของผู้อื่น หรืออีกนัยหนึ่งความคาดหวังของบุคคลเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อตนเองอย่างหนึ่งว่า ตนเองควรจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร ในสถานการณ์ต่าง ๆ หรือต่องานที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ความคิดดังกล่าวนี้ยังรวมไปถึงการคิดถึงบุคคลอื่น เช่น ผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. 2530 : 109)

ทฤษฎีความคาดหวังของวูรัม (Vroom's Expectancy theory) เป็นทฤษฎีที่มาจากสมมุติฐานที่ว่า การจูงใจให้ทำงานเป็นการวัดความเชื่อต่อที่มีความมั่นคง หรือเป็นความคาดหวังที่ชัดเจนของแต่ละบุคคลทฤษฎีความคาดหวังของวูรัมแบ่งได้ เป็น 3 ประการ คือ

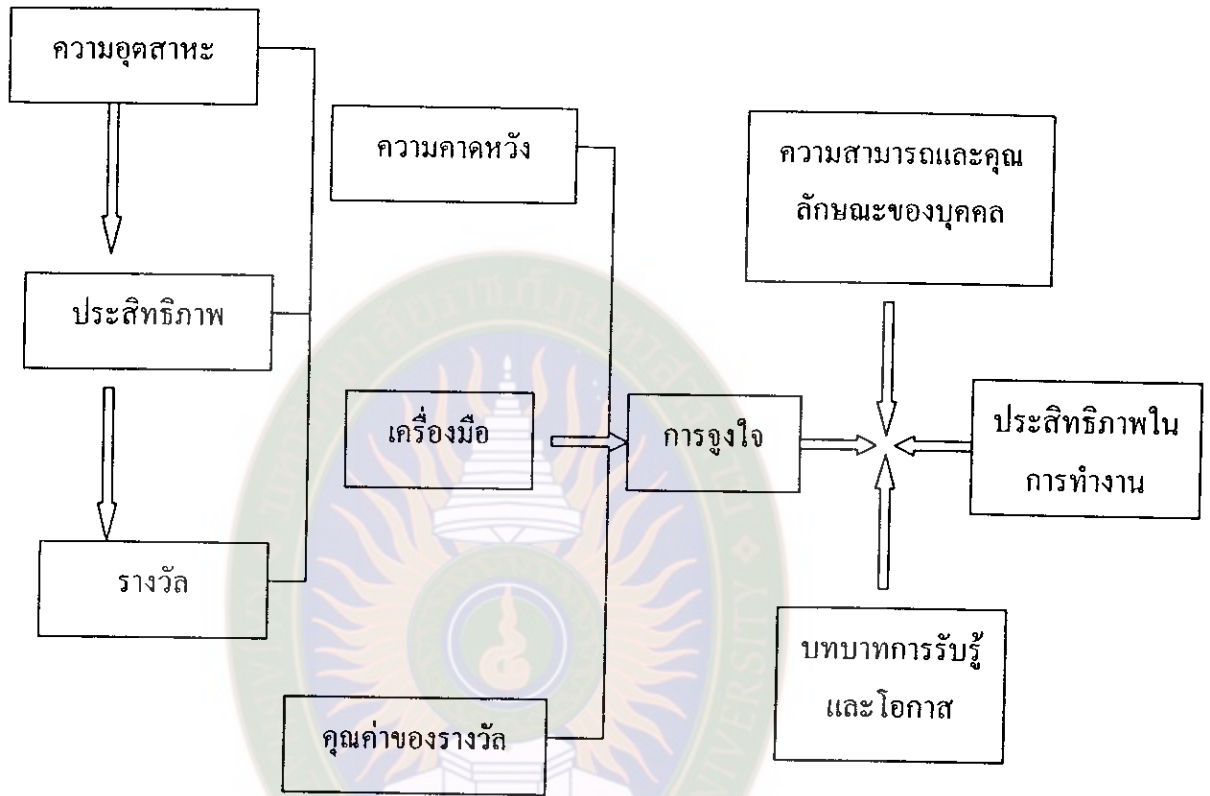
ประการที่ 1 การจงใจในการทำงานเป็นหลักการของแต่ละบุคคลที่คาดหวังว่า ถ้ามีการใช้ความอดสาหะเพิ่มมากขึ้น จะเป็นผลให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้มากขึ้น ตามปกติแล้วบุคคลทุกคนมีความเชื่อว่า ถ้าพวกเขาทำงานขยันมากขึ้น เขาก็จะได้รับผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น พนักงานขายมีความเชื่อว่า ถ้าเขาขายสินค้าได้ยอดขายต่ำ เขาก็จะต้องพยายามขายให้ได้ มิฉะนั้นก็จะเกิดผลกระทบต่อโอกาสที่เขาจะได้รับความสำเร็จในอาชีพ ในทำนองเดียวกันพนักงานที่ทำงานผลิต เขายังสามารถรักษาจำนวนการผลิตในการทำงานของเขา โดยการใช้ความอดสาหะ พนักงานที่ทำงานขยันมากขึ้น แต่ไม่ได้ผลตอบแทนที่ดีจะไม่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ทฤษฎีความคาดหวังเสนอแนะว่า แต่ละบุคคลจะถูกจงใจให้ทำงานตามขอบข่ายที่เขามีความคาดหวังอยู่ในระดับสูง โดยการให้ความอดสาหะและหวังผลจากการทำงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ถ้าหากเขาไม่มีความเชื่อถือในกรณีดังกล่าวนี้ เขาก็จะมีความเบื่อหน่าย และจะทำงานแบบตามสบาย

ประการที่ 2 ทฤษฎีความคาดหวังชี้ให้เห็นว่า การจงใจในการทำงานมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดต่อทรรศนะที่ว่า ประสิทธิภาพการทำงานที่ดีย่อมได้รับผลตอบแทนเป็นรางวัล หรือเป็นเครื่องมือในการทำงานที่ดี แต่ถ้าแต่ละบุคคลมีความเชื่อว่า ประสิทธิภาพการทำงานที่ดี จะได้รับการยอมรับและได้รับผลตอบแทนเป็นรางวัลก็จะช่วยทำให้เขาเกิดแรงจูงใจในการทำงาน ในทางตรงกันข้ามถ้าแต่ละบุคคลมีความรู้สึกลัวว่า ผลงานที่ดีเด่นไม่ได้รับการเหลียวแลหรือถูกมองข้ามไปก็จะทำให้แรงจูงใจในการทำงานของเขาต้องตกต่ำลงไปอย่างมาก หรืออาจจะไม่มีปรากฏให้เห็นก็ได้

ประการที่ 3 คุณลักษณะของทฤษฎีความคาดหวังเป็นจุดศูนย์กลางของความมีคุณค่า กล่าวคือคุณค่าของบุคคลที่แต่ละบุคคลยึดถือ โดยมีความเชื่อว่ารางวัลทั้งหลายของเขาจะได้รับมาจากการทำงานของเขาซึ่งรางวัลจะมีคุณค่าสูงมาก ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานสูงขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าเขาขาดศรัทธาความเชื่อในเรื่องคุณค่าดังกล่าว การจงใจในการทำงานก็จะลดต่ำลง สิ่งที่ดีกล่าวมาแล้วก่อให้เกิดความสำนึกที่ดี จะทำให้แต่ละบุคคลทำงานขยันมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลงานมากขึ้น (อำนาจ แสงสว่าง. 2536 : 80-82)

ทฤษฎีความคาดหวังกล่าวว่า การจงใจเป็นหน้าที่หลายอย่างของปัจจัย ทฤษฎีความคาดหวังทั้ง 3 ประการ หมายความว่า การจงใจที่อยู่ในระดับสูงขึ้นจะเป็นผลได้ก็ต่อเมื่อมีคุณค่าของบุคคล เครื่องมือและความคาดหวัง ล้วนแต่อยู่ในระดับที่สูงกว่าที่เขาเคยมีอยู่ในระดับต่ำทั้งหมด จากสมมุติฐานทวิคูณของทฤษฎีความคาดหวังใช้ดังนี้ ถ้าครูทุกคนมีความคาดหวังเป็นศูนย์ ดังนั้นครูทุกคนจะมีการจงใจในการทำงานเป็นศูนย์เช่นกัน ถึงแม้ว่าครูคนหนึ่งจะมีความ

เชื่อว่า ความอดสาหัสในการทำงานของเขาจะก่อให้เกิดผลดีต่อประสิทธิภาพในการทำงานเมื่อผลงานได้รับรางวัล แต่การจูงใจในการทำงานอาจเป็นศูนย์กลางก็ได้ ถ้าคุณค่าของรางวัลที่ได้รับเป็นศูนย์กลางหรือเป็นรางวัลที่ไม่มีราคาแม้แต่เล็กน้อย

ภาพประกอบที่ 2 ข้อคิดเห็นทั่วไป ทฤษฎีความคาดหวังของวูร์ม

สรุป ทฤษฎีความคาดหวัง เป็นการจูงใจที่เกิดบุคคลที่จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่และทางเลือกทางหนึ่ง ซึ่งเขาเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลตอบแทน หรือรางวัลที่เขาต้องการมากที่สุด บุคคลใดจะได้รับการจูงใจที่จะใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพหรือให้สำเร็จต่อเป้าหมาย ก็ต่อเมื่อเชื่อในความสามารถของตนเองว่า ความพยายามในการปฏิบัติงานจะช่วยให้ได้ผลตอบแทนตามต้องการ หรือที่พึงปรารถนา ดังนั้นครูทุกคนจะทำงานให้สำเร็จหรือไม่ประการใด ย่อมขึ้นอยู่กับจิตภาพและความเชื่อของเขาว่าเขาต้องการหรือไม่ ต้องการอะไร และจะใช้กลยุทธ์อะไร ในอันที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามที่เขาเลือกทางเดินเอาไว้

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขอนามัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็ม ตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาเด็กในแต่ละช่วงอายุอาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการ

พัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจนต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันท่วงที คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี มีดังนี้

เด็กอายุ 3 ปี

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1 กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
- 1.2 รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
- 1.3 เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
- 1.4 ใช้กรรไกรมือเดียวได้

2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 2.1 แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
- 2.2 ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
- 2.3 กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดชนิดน้อยลง

3. พัฒนาการด้านสังคม

- 3.1 รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
- 3.2 ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
- 3.3 เล่นสมมติได้
- 3.4 รู้จักรอคอย

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 4.1 สืบหาสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกันและต่างกันได้
- 4.2 บอกชื่อของตนเองได้
- 4.3 ขอบความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
- 4.4 สนทนาโต้ตอบ/เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ ได้
- 4.5 สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ
- 4.6 ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่าย ๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบได้
- 4.7 รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
- 4.8 สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่าย ๆ
- 4.9 อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

เด็กอายุ 4 ปี

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1 กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
- 1.2 รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
- 1.3 เดินขึ้น ลงบันไดสลับเท้าได้
- 1.4 เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
- 1.5 ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
- 1.6 ระบายกระดาษไม่ชอบอยู่เฉย

2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

- 2.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์
- 2.2 เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
- 2.3 ชอบทำทนายผู้ใหญ่
- 2.4 ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

3. พัฒนาการด้านสังคม

- 3.1 แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
- 3.2 เล่นร่วมกับคนอื่นได้
- 3.3 รอคอยตามลำดับก่อน – หลัง
- 3.4 แบ่งของให้คนอื่น
- 3.5 เก็บของเล่นเข้าที่ได้

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 4.1 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้
- 4.2 บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
- 4.3 พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
- 4.4 สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
- 4.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
- 4.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

เด็กอายุ 5 ปี

1. พัฒนาการด้านร่างกาย

- 1.1 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างค่อเนื่องได้
- 1.2 รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง

- 1.3 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
- 1.4 ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
- 1.5 ใช้กลิ้งเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ
- 1.6 ยึดตัว กล่องแคล่ว
2. พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ
 - 2.1 แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
 - 2.2 ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
 - 2.3 ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง
3. พัฒนาการด้านสังคม
 - 3.1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
 - 3.2 เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
 - 3.3 พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
 - 3.4 รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
 - 3.5 รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย
4. พัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 4.1 บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่ สิ่งของได้
 - 4.2 บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
 - 4.3 พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
 - 4.4 สนทนาโต้ตอบ / เล่า เป็นเรื่องราวได้
 - 4.5 สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น และแปลกใหม่
 - 4.6 รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”
 - 4.7 เริ่มเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม
 - 4.8 นับปากเปล่าได้ถึง 20

ระยะเวลาเรียน

ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ใช้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการและคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก ชุมชนชาติรอบตัว และสิ่งต่างๆ รอบตัวเด็กที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันและเป็นสิ่งที่เด็กสนใจ จะไม่เห็นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะหรือกระบวนการจำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กเกิดเจตคติที่ดี มีค่านิยมที่พึงประสงค์ เช่น ความรู้สึที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย เป็นต้น

ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษา อาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะหน่วยการสอนแบบบูรณาการหรือเลือกใช้วิธีการที่สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย สาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ประสบการณ์

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ช่วยให้เกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมไปพร้อมกันด้วยประสบการณ์สำคัญมีดังนี้

1.1 ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่

1.1.1 การทรงตัวและการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ ได้แก่ การเคลื่อนไหวอยู่กับที่และการเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ และการเล่นเครื่องเล่นสนาม

1.1.2 การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก ได้แก่ การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเขียนภาพและการเล่นกับสี การปั้นและประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยดินเหนียว ดินน้ำมัน ทราย ไม้ เศษวัสดุ การต่อของ บรรจุ เท และแยกชิ้นส่วน

1.1.3 การรักษาสุขภาพ ได้แก่ การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย

1.1.4 การรักษาความปลอดภัย ได้แก่ การรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นในกิจวัตรประจำวัน

1.2 ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่

- 1.2.1 ดนตรี ได้แก่ การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี
การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ เช่น เครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี การร้องเพลง
- 1.2.2 สุนทรียภาพ ได้แก่ การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลก ขำขัน และเรื่องราว/เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ
- 1.2.3 การเล่น ได้แก่ การเล่นอิสระ การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็น
กลุ่ม การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- 1.2.4 คุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ

1.3 ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่

การเรียนรู้ทางสังคม การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น
การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจและ
ความต้องการของตนเองและผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น
การแก้ปัญหาในการเล่นและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย

1.4 ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่

1.4.1 การคิด ได้แก่ การรู้จักสิ่งต่าง ๆ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส
และดมกลิ่น การเลียนแบบการกระทำและเสียงต่าง ๆ การเชื่อมโยงภาพ ภาพถ่าย และรูปแบบ
ต่าง ๆ กับสิ่งของ หรือสถานที่จริง การรับรู้ และแสดงความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และผลงาน
การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านสื่อ วัสดุ ต่าง ๆ

1.4.2 การใช้ภาษา ได้แก่ การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูดการพูดกับผู้อื่น
เกี่ยวกับประสพการณ์ของตนเอง หรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ
เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การฟังเรื่องราวนิทาน คำคล้องจอง คำกลอน การเขียน
ในหลายรูปแบบผ่านประสพการณ์ที่สื่อ ภาพ เขียนขีดเขียน เขียนคล้ายตัวอักษร เขียนเหมือน
สัญลักษณ์ เขียนชื่อตนเอง การอ่านในหลายรูปแบบผ่านประสพการณ์ที่สื่อความหมายต่อเด็กอ่าน
ภาพ หรือสัญลักษณ์จากหนังสือนิทาน/เรื่องราวที่สนใจ

1.4.3 การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ ได้แก่ การสำรวจ
และอธิบายความเหมือน ความต่างของสิ่งต่าง ๆ การจับคู่ การจำแนก และการจัดกลุ่ม
การเปรียบเทียบ เช่น ยาว/สั้น ขรุขระ/เรียบ การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ การคาดคะเนสิ่งต่าง ๆ
การตั้งสมมติฐาน การทดลองสิ่งต่าง ๆ การสืบค้นข้อมูลและการใช้หรืออธิบายสิ่งต่าง ๆ
ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

1.4.4 จำนวน ได้แก่ การเปรียบเทียบจำนวน มากกว่า น้อยกว่า เท่ากัน การนับสิ่งต่าง ๆ การจับคู่หนึ่งต่อหนึ่ง การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของจำนวน หรือปริมาณ

1.4.5 มิติสัมพันธ์ (พื้นที่ / ระยะ) ได้แก่ การต่อเข้าด้วยกัน การแยกออก การบรรจุและการเทออก การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่าง ๆ กัน การอธิบายในเรื่องตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กัน การอธิบายในเรื่องทิศทางการเคลื่อนที่ของคนและสิ่งต่าง ๆ การสื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยภาพวาดภาพถ่ายและรูปภาพ

1.4.6 เวลา ได้แก่ การเริ่มต้นและการหยุดการกระทำโดยสัญญา การเปรียบเทียบเวลา เช่น ตอนเช้า ตอนเย็น เมื่อวานนี้ พรุ่งนี้ การเรียงลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ การสังเกตความเปลี่ยนแปลงของฤดู

2. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สารที่เด็กอายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

2.1 เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่าง หน้าตา รู้จักอวัยวะต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาด ปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่นและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองคนเดียว หรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2.2 เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรได้มีโอกาสรู้จักและรับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาสใกล้ชิดและมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

2.3 ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้สิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของโลกที่แวดล้อมเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน ฯลฯ

2.4 สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัสของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-4 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีหลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

- 2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
- 2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้
- 2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
- 2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
- 2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและ นอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน ต้องให้ครอบคลุมสิ่งต่อไปนี้

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ การเคลื่อนไหวและความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อมใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือกได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลอง ศึกษา นอกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำ กิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประติมากรรมสิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนเลือกใช้เครื่องมือและจดบันทึกไว้เป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3-5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่เกิดจากการที่สถานศึกษานำสภาพต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา จุดเด่น/ เอกัตถ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชนใช้อย่างคุ้มค่าและใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน กำหนด จุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เด็กมีการพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างของบุคคล เพื่อพัฒนาเด็ก ให้เกิดความสุขในการเรียนรู้ เกิดทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เด็ก

2. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ดังนั้น สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

2.1 ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและเอกสาร หลักสูตรอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2.2 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ ตามความเหมาะสม และความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

2.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็น จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร ทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุง หรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5 ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส เด็กที่มีความสามารถพิเศษ สามารถปรับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กแต่ละประเภท

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตัวเด็ก ผู้สอน ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ทั้งระบบ การสร้างรอยเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อ โดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3-5 ปีกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับเพื่อทำความเข้าใจจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างรอยเชื่อมต่อดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมผู้สอนระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ร่วมกันพัฒนารอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา เพื่อผู้สอนทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตร และเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับ มาไว้ให้ผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจอย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้รับการอบรม ศึกษาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะผู้สอนในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย ผู้บริหารควรจัดให้มีการพบปะทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เพื่อผู้ปกครองจะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนการสอนของบุตรหลานคนได้อย่างถูกต้อง

1.6 สถานศึกษาที่มีเด็กทั้งสองระดับควรจัดกิจกรรมที่ผู้สอน ผู้ปกครอง และเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันในบางโอกาส

1.7 สถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ควรจัดปฐมนิเทศ ผู้ปกครอง 2 ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัย และก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับ และให้ความร่วมมือช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น

2. ผู้สอนระดับปฐมวัย

ผู้สอนระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้สอนอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคล เพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะทำให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดี ๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอนตลอดจนสภาพแวดล้อมบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

3. ผู้สอนระดับประถมศึกษา

ผู้สอนระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็กและผู้ปกครองมีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับผู้สอนและห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา มุมของเล่น เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 จัดกิจกรรมสร้างข้อตกลงที่เกิดจากเด็กร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก

ผู้ปกครอง และชุมชน

4. ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษา ทั้งสองระดับและเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการความรัก ความเอาใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัย และ

ควรให้ความร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

การกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรงโดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาปฐมวัยมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน การวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

แนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาและบัญญัติ 10 ประการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539-2550) ซึ่งประกอบด้วยแนวทางปฏิรูป 4 เรื่อง ได้แก่

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. การปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

พร้อมทั้งกำหนดบัญญัติ 10 ประการ สำหรับโรงเรียนในอุดมคติของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้สถานศึกษาได้พัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีความเป็นเลิศ

ในปี 2550 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนดนโยบายให้ปีนี้เป็นปีแห่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา, ปีแห่งการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร และเป็นปีแห่งการส่งเสริมการลงทุนทางการศึกษาอีกด้วย และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย และบัญญัติ 10 ประการ ที่กล่าวมาแล้วสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้กำหนดกิจกรรมเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาเอกชนทุกระดับทุกประเภททั่วประเทศ ได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 เป็นต้นไป

ในการพิจารณาจัดทำกิจกรรมเสนอแนะ สถานศึกษาสามารถกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระ และวิธีการ ตลอดจนปรับเสริมแต่งได้ตามความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาท้องถิ่น และชุมชน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนคาดหวังว่า ถ้าสถานศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมที่เสนอแนะและที่ได้เพิ่มเติมแล้วจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษาเอกชนไปสู่ความเป็นเลิศ เป็นสถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในชุมชนและสังคม ถือว่าได้ทำหน้าที่พัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

บัญญัติข้อ 1

ผู้บริหารโรงเรียน ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการ มีจิตสำนึกในการที่จะพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และยกระดับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ผู้บริหารควรมีเวลาอยู่ประจำสถานศึกษา เพื่อดูแลการปฏิบัติงานภายในให้เป็นที่ไปด้วยความเรียบร้อย

กิจกรรม

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรอยู่ประจำสถานศึกษาเพื่ออุทิศตนในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเต็มที่
2. ริเริ่มนำนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในสถานศึกษา และติดตามผลการใช้
3. ศึกษารวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนในเขตบริการและนำไปใช้ในการวางแผน/แผนงาน พัฒนาสถานศึกษา
4. จัดระบบการนิเทศภายในอย่างเหมาะสม
5. วางแผนพัฒนาผู้บริหารทั้งระยะสั้นและระยะยาวในด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดทั้งการศึกษาดูงานในสถานศึกษาหรือสถานประกอบการทั้งในและหรือต่างประเทศ
6. ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง และมีผลงานปรากฏเด่นชัดว่า บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

7. จัดให้มีการเยี่ยมชมหรือประชุมร่วมกันในระหว่างกลุ่มโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และมีแนวทางในการพัฒนางานการบริหารสถานศึกษาต่อไป
8. จัดทำและใช้ปฏิทินปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา
9. ดูแลและติดตามการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงผู้เรียนและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง
10. ประเมินผลการปฏิบัติงานและความรู้ ความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
11. ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของสถานศึกษาให้บุคลากรและชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง

บัญญัติข้อ 2

มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มุ่งเน้นการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เอื้อเพื่อแผ่แผ่ มีความรักสามัคคี รวมทั้งการจัดให้โรงเรียนมีความร่มรื่น มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร้ฝุ่น ไร่ล้มภาวะกิจกรรม

1. จัดอาคารเรียน อาคารประกอบให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด สวยงาม ไร้ฝุ่น เป็นระเบียบเหมาะสมกับการใช้งาน มีผู้ดูแลรับผิดชอบในรูปคณะกรรมการทั้งครูและนักเรียน
2. มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในการใช้อาคารสถานที่
3. จัดห้องเรียน ห้องประกอบให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ตลอดจนจัดสภาพและบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น จัดตกแต่งให้สะอาด มีอุปกรณ์ประจำห้องที่จำเป็นอยู่ในสภาพใช้การได้ดี ครบถ้วน และทันสมัย
4. จัดหาแหล่งน้ำที่ใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา
5. ดูแลและตกแต่งให้สถานที่ บริเวณสถานศึกษาอยู่ในสภาพดี สะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น สวยงาม และสามารถใช้ประโยชน์สูงสุด เช่น การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้น
6. มีมาตรการในการดูแลทรัพย์สินของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เช่น จัดเวรยามรักษาความปลอดภัย และมีระบบเตือนภัย
7. จัดให้มีการประกวดความสะอาด และตกแต่งสถานที่และบริเวณสถานศึกษา

8. มีป้ายและคำขวัญเพื่อจูงใจให้นักเรียนช่วยดูแลรักษาอาคารสถานที่ และบริเวณสถานศึกษา

9. ประกาศยกย่อง เชิดชูเกียรตินักเรียนที่กระทำความดี เช่น มอบโล่ เข็มเชิดชูเกียรติ เกียรติบัตร เป็นต้น

10. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสะอาด ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี คุณธรรม จริยธรรม โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจริงอย่างสม่ำเสมอ อาทิ ประกวด ห้องเรียนจัด กิจกรรม อยู่ค่าย พักแรม จัดกิจกรรมกีฬา เข้าค่ายอบรมจริยธรรม จัดอุปสมบท สวมเนตรภาคฤดูร้อน ฯลฯ

11. จัดกิจกรรมรณรงค์วัฒนธรรมอันดีงาม เรื่องความกตัญญูตเวทิตา การเคารพ ผู้อาวุโส และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม โดยครูปฏิบัติตนเป็นตัวอย่าง

12. ขอความร่วมมือจากผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้นำท้องถิ่นให้ เข้ามาร่วมช่วยเหลือ

13. ประเมินความรู้สึกเป็นสุขและพึงพอใจของบุคลากรและนักเรียน ต่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

14. ประเมินความรู้สึกประทับใจ/พึงพอใจของบุคคลภายนอก ต่อสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

15. ใช้ผลการประเมินเพื่อวางแผนปรับปรุงบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

บัญญัติข้อ 3

เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อม มีแผนผังเต็มรูปแบบ มีห้องเรียน ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลอง ห้องปฏิบัติการ ตลอดจนสนามกีฬาครบครัน โดยให้เหมาะสมกับ สภาพท้องถิ่น

กิจกรรม

1. จัดให้มีแผนผังของสถานศึกษาเต็มรูปแบบ
2. จัดให้มีห้องสมุดที่เหมาะสม สะอาด มีหนังสือที่มีคุณภาพ พร้อมทั้ง จัดระบบบริการที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัยเพียงพอต่อการให้บริการครู อาจารย์ นักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน
3. มีห้องโสตทัศนูปกรณ์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการภาษาพร้อม อุปกรณ์ที่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี สามารถให้บริการได้อย่างเพียงพอและสอดคล้องกับหลักสูตร

4. จัดให้มีสนามกีฬา/สนามเด็กเล่นในร่ม/กลางแจ้ง พร้อมอุปกรณ์กีฬา เพียงพอ และเหมาะสม

5. ขอความร่วมมือจากชุมชน ศิษย์เก่า สมาคมต่าง ๆ ช่วยจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้สถานศึกษา

บัญญัติข้อ 4

มีอุปกรณ์การเรียนการสอนครบครัน โดยจัดซื้อในราคาห้องตลาดที่เป็นธรรม ทั้งให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์สูงสุด

กิจกรรม

1. สำรวจความต้องการ และจัดงบประมาณสำหรับการจัดซื้อ จัดหาผลิตและบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี
2. ติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อวางแผนนำมาใช้ในสถานศึกษา
3. ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์การสอนที่มีคุณภาพในราคาที่เป็นธรรมให้ครบครัน เพียงพอกับความต้องการ
4. ส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาจัดซื้อจัดหาผลิต บำรุงรักษา และใช้สื่อต่าง ๆ
5. จัดอบรมวิธีใช้ และบำรุงรักษาสื่ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
6. ติดตามผลการใช้สื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

บัญญัติข้อ 5

มีบุคลากรครูผู้สอนครบตามเกณฑ์ หากขาดแคลนครูให้ครูเกษียณอายุ หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วยสอนและหรือให้มีระบบการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม

กิจกรรม

1. จัดบุคลากรที่มีคุณวุฒิตรงวิชาที่สอนและมีจำนวนเพียงพอ
2. ขอความร่วมมือจากครูที่เกษียณอายุหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ มาช่วยสนับสนุนการสอน
3. จัดให้มีระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น
4. วางแผนสร้างและพัฒนาบุคลากรของตนเอง เช่น ให้ทุนการศึกษา ผู้เรียนเพื่อให้กลับมาเป็นครูในสถานศึกษาของตน

5. จัดระบบและดำเนินการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู โดยเน้นการปลูกจิตสำนึกในหน้าที่

บัญญัติข้อ 6

องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิชาการ หรือ ด้านบริหาร เช่น กำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ การสอน ภาษาอังกฤษ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา การสอนวิชาชีพการเกษตร การก่อสร้างการไฟฟ้า เป็นต้น

กิจกรรม

1. พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสถานประกอบการ เช่น พัฒนาหลักสูตรวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ
2. เชิญวิทยากรท้องถิ่นร่วมพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรม ช่วยทำการสอน จัดบริการแนะแนวและเป็นที่ปรึกษาแนะนำการบริหาร
3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริง/การฝึกงานในสถานที่ของท้องถิ่นสถานประกอบการอยู่เสมอ
4. ร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการต่าง ๆ ในการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ
5. พัฒนาวิธีสอนภาษาอังกฤษ และคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยนำวิธีการสอนหรือสื่อสำเร็จรูปมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้ เป็นอย่างดี
6. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนทั้งในและนอกสถานศึกษาในโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสมอยู่เสมอ เช่น งานประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ

บัญญัติข้อ 7

มีการเก็บค่าเล่าเรียนหรือค่าธรรมเนียมการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาและจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครบครัน ทั้งนี้ให้ยกเว้นค่าเล่าเรียนสำหรับเด็กยากจนและจ่ายค่าตอบแทนให้นักเรียนในการพัฒนาหรือฝึกปฏิบัติ ฝึกอาชีพที่เกิดรายได้และเป็นประโยชน์แก่ โรงเรียน เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา เป็นต้น

กิจกรรม

1. วางแผนและจัดทำงบประมาณรายรับ-รายจ่าย ของเงินค่าเล่าเรียน และค่าธรรมเนียมการศึกษา และสรุปรายงานการใช้จ่ายเป็นประจำทุกปี
2. ริเริ่มกองทุนบริจาคที่มีวัตถุประสงค์เพื่อระดมเงิน เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา และการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน

3. นำค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา อาคารสถานที่โดยจัดให้มีห้องเรียน ห้องประกอบ และอุปกรณ์การสอนที่เพียงพอ เหมาะสมและ อยู่ในสภาพใช้งานได้ตลอดเวลา

4. จัดทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ขาดแคลน พร้อมทั้งจัดสวัสดิการ ให้กับครูนักเรียนและบุคลากรของสถานศึกษา

5. จัดกิจกรรมหารายได้ให้แก่ นักเรียน เช่น ทำขนม ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ประดิษฐ์ดอกไม้ ฯลฯ และแบ่งรายได้ให้ครู และนักเรียนอย่างเป็นธรรม

6. จัดตั้งสหกรณ์ในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองถือหุ้นและบริหารสหกรณ์

7. ติดตามประเมินผลนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาเป็นประจำทุกปี

8. ติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการให้กับครูและนักเรียนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำผลมาปรับปรุงงานสวัสดิการของสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ มากยิ่งขึ้น

บัญชีข้อ 8

มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการบริหาร การจัดการของสถานศึกษา การจัดสวัสดิการให้กับครู เช่น การจัดที่พัก ค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลา ค่าสอนพิเศษ ค่าฝึกอบรม ตลอดจนการแก้ไขปัญหานี้สินของครู กิจกรรม

1. จัดให้มีองค์กรเพื่อสนับสนุนกิจกรรมหารายได้ของสถานศึกษาที่จะ นำมาสนับสนุนการบริหารและการดำเนินกิจการของสถานศึกษา เช่น สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า

2. ให้กรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคม/ชมรมศิษย์เก่า มีส่วน ร่วมสนับสนุนในการบริหาร การวางแผนการใช้ทรัพยากร และการดำเนินกิจการของสถานศึกษา ร่วมกับกรรมการบริหาร

3. ริเริ่มดำเนินการบริหารสถานศึกษาในรูปแบบกรรมการบริษัท หรือนิติบุคคลอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษา

4. จัดสวัสดิการให้กับบุคลากรในสถานศึกษา นอกเหนือจากที่ได้รับจาก ทางราชการเช่น ให้ยืมเงินเป็นค่ารักษาพยาบาล จัดที่พักให้ครู จ่ายค่าตอบแทนให้กับครูที่สอนเกิน ที่กำหนดให้กู้ยืมเงินโดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น

5. มีการพิจารณาขึ้นเงินเดือนเป็นประจำทุกปีอย่างยุติธรรมและพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษแก่ครูที่อุทิศเวลาและปฏิบัติงานดีเด่น

6. ร่วมกับชุมชน สมาคม ศิษย์เก่าจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อหารายได้เป็นสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับครูและบุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษา เช่น จ่ายค่าฝึกอบรม ค่าล่วงเวลา เป็นต้น

บัญญัติข้อ 9

มีการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ที่มุ่งเน้นผลผลิต คือ คุณภาพของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

กิจกรรม

1. มีการวัดผลและประเมินผลครบถ้วนตามหลักสูตร และมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
2. มีการสรุปและรายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนในภาพรวมเป็นรายชั้นปี / ระดับการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
3. มีการพัฒนาความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลให้แก่ครูผู้สอน และ ติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพให้แก่นักเรียน เช่น การแข่งขันทักษะภายในสถานศึกษา เป็นต้น
5. ติดตามผลผู้สำเร็จศึกษา และมีการนำผลมาพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ท้องถิ่น และตลาดแรงงาน

บัญญัติข้อ 10

เป็นโรงเรียนที่ผู้นำท้องถิ่นและผู้ปกครองทุกระดับทุกประเภทยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

กิจกรรม

1. สํารวจและศึกษาข้อมูลภูมิหลัง (เช่น อาชีพ รายได้ และการศึกษาของบิดา มารดาและผู้ปกครอง) ของนักเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์ความนิยมของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษา
2. ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องและจัดทำแฟ้มผู้ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อและหรือการประกอบสัมมาชีพ

3. สนับสนุนการนำผลงานที่แสดงความสามารถพิเศษของนักเรียนให้ปรากฏแก่สาธารณชนในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เสมอ
4. ดำเนินการเพื่อรับการประเมินเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐาน
5. ดำเนินการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาและผลงานของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
6. นำคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
7. สร้างเกียรติคุณของสถานศึกษาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักและยอมรับ เช่น ส่งเสริมความมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริตและความสามารถของนักเรียน
8. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและให้บริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้

มาตรฐานโรงเรียนปฐมวัยเอกชนพุทธศักราช 2531

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 17 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบให้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2528

บรรดาระเบียบข้อบังคับหรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือที่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 นโยบายในการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนเอกชน

- 4.1 เพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนอายุ 3-5 ปี
- 4.2 เพื่อให้การเตรียมความพร้อมต้องจัดให้บูรณาการเหมาะสมกับวัยของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจิตใจ
- 4.3 เพื่อให้การพัฒนาการเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้รับการดูแลจากบุคลากรที่มีความรู้ประสบการณ์และผ่านการอบรมมาโดยเฉพาะ

4.4 เพื่อพัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครูสื่อการเรียน การสอนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

ข้อ 5 ในระเบียบนี้

“โรงเรียน” หมายความว่า โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาที่เปิดสอนระดับอนุบาลมีเวลาเรียนต่อเนื่องกันเป็นเวลา 2 ปี หรือ 3 ปี

“นักเรียน” หมายความว่า เด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล

“พี่เลี้ยง” หมายความว่า บุคคลผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือครูดูแลนักเรียน

“อนุบาล 3 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3

“อนุบาล 2 ปี” หมายความว่า ชั้นอนุบาลปีที่ 2 และปีที่ 3

ข้อ 6 ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้

หมวด 1 นักเรียน

ข้อ 7 โรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนได้ เมื่อนักเรียนมีอายุครบ 3 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 3 ปี และเมื่อนักเรียนมีอายุครบ 4 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 2 ปี นับถึงวันเปิดภาคเรียน

หมวด 2 การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม

ข้อ 10 ให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่และครู จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมตามแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์ คู่มือครู ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนกำหนด

ข้อ 11 การจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม การพักผ่อน การรับประทานอาหาร จะต้องจัดให้สมดุลและเพียงพอแก่ความต้องการของเด็กแต่ละวัย

ข้อ 12 การประเมินผลการจัดประสบการณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวด 3 การบริการโรงเรียน

ข้อ 13 นอกจากที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการและครูใหญ่ จัดดำเนินการด้านวิชาการ กิจกรรมนักเรียน การเงินและธุรการ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ โรงเรียนอนุบาล จะต้องผ่านการอบรมตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

ข้อ 14 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีครูห้องเรียนละ 1 คนต่อนักเรียน 30 คน ถ้านักเรียนเกิน 30 คน ต้องมีพี่เลี้ยงอีก 1 คน

ในกรณีที่นักเรียนรวมกันทุกชั้นน้อยกว่า 30 คน โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูคนเดียวสอนนักเรียนหลายชั้นได้ แต่ต้องมีพี่เลี้ยง 1 คน

ข้อ 15 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีพี่เลี้ยง ซึ่งมีคุณสมบัติและหน้าที่ ดังนี้

15.1 พี่เลี้ยงจะต้องเป็นเพศหญิง มีความรู้ไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นหลักสูตร พ.ศ. 2521 หรือเทียบเท่า และผ่านการอบรมตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด มีประสบการณ์และลักษณะนิสัยเหมาะสมที่จะดูแลเด็กเล็ก มีสุขภาพดี มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่ติดยาเสพติดและไม่เป็นโรคดังต่อไปนี้

15.1.1 โรคเรื้อนหรือโรคผิวหนังเรื้อรังและติดต่อกันได้

15.1.2 วัณโรค

15.1.3 โรคพิษสุราเรื้อรัง

15.1.4 โรคเท้าช้าง

15.1.5 กามโรค

15.2 พี่เลี้ยงไม่มีหน้าที่สอน แต่มีหน้าที่ช่วยเหลือครูในการจัดกิจกรรมการเตรียมความพร้อม ดูแลความปลอดภัย ความเรียบร้อยของนักเรียน อำนวยความสะดวกและการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนในโรงเรียน

ข้อ 16 ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดให้มีทะเบียนพี่เลี้ยงตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวด 4 โรงเรียน สถานที่และอาคาร

ข้อ 17 โรงเรียนอนุบาลที่จะจัดตั้งใหม่ จะต้องอยู่ห่างจากโรงเรียนอนุบาล ที่ตั้งอยู่เดิมไม่น้อยกว่า 300 เมตร บนเส้นทางคมนาคมทางบก

ข้อ 18 บริเวณโรงเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

18.1 มีที่ดินผืนเดียวติดต่อกัน มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 80 ตารางวา ผู้รับใบอนุญาตมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสัญญาเช่าไม่น้อยกว่า 3 ปี ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

18.2 พื้นที่ต้องไม่เป็นที่ลุ่มและไม่มีสิ่งอันอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน หากมีบ่อน้ำหรือสระน้ำอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน จะต้องล้อมรั้วให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย

18.3 มีรั้วแสดงบริเวณโรงเรียนที่เป็นสัดส่วน

18.4 สถานที่ตั้งของโรงเรียนต้องตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่นักเรียน

18.5 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนเล่นไม่น้อย 1.2 ตารางเมตรต่อ นักเรียน 1 คน จะเป็นในร่มหรือกลางแจ้งก็ได้

18.6 ต้องมีพื้นที่สำหรับนักเรียนพักผ่อนอย่างเพียงพอ

ข้อ 19 ห้ามใช้บริเวณโรงเรียนและอาคารเรียนเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก หรือดำเนินกิจการอื่น หรือเป็นที่อยู่อาศัยของบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจการของโรงเรียน ยกเว้นที่อยู่อาศัยผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครูและพี่เลี้ยง แต่จะต้องจัดให้เป็นสัดส่วน

ข้อ 20 อาคารเรียน ต้องมีลักษณะ ดังนี้

20.1 อาคารเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

20.2 สำหรับอาคารเรียนที่มีห้องเรียนเกินกว่า 2 ห้องติดต่อกัน ช่องทางเดินภายในอาคารหรือระเบียงทางเดินต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หรือถ้ามีม้านั่ง ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร อาคารตั้งแต่ชั้น 2 ขึ้นไป ต้องมีลูกกรงระเบียงสูง ไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร และช่องห่างลูกตั้งของลูกกรงไม่มากกว่า 15 เซนติเมตร

20.3 อาคารเรียนต้องมีฝ้าเพดานใต้หลังคา เว้นแต่หลังคาลาดฟ้าคอนกรีตเสริมเหล็ก ระยะความสูงจากพื้นถึงเพดานต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร

20.4 บันไดต้องแบ่งเป็นสองช่วง ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 2.00 เมตร ความกว้างของบันไดแต่ละช่วงต้องไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ขานพักบันไดต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ลูกตั้งของบันไดต้องไม่สูงกว่า 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนต้องกว้าง ไม่น้อยกว่า 24 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีราวและลูกกรงสูงไม่ต่ำกว่า 90 เซนติเมตร รวมทั้งราวเดิน สำหรับนักเรียนเกาะขึ้นบันได และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่มากกว่า 15 เซนติเมตร

ข้อ 21 ห้องเรียน ต้องมีลักษณะดังนี้

21.1 ห้องเรียนแต่ละห้องต้องมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 35 ตารางเมตร และต้องเป็นห้องโล่งไม่มีเสาหรือสิ่งกีดขวางในกรณีที่มีห้องเรียนรูปสี่เหลี่ยม ความกว้างของห้องไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร และในกรณีที่เป็นห้องเรียนรูปอื่น ๆ ส่วนที่แคบที่สุดของห้อง ไม่น้อยกว่า 4.00 เมตร

21.2 ห้องเรียนอาจจะจัดเป็นห้องขนาดใหญ่ มีฝ้าประจันที่สามารถปรับเป็นห้องเรียนหรือห้องกิจกรรมขนาดต่าง ๆ ในเวลาเดียวกัน แต่พื้นที่ของห้องเรียนขนาดเล็กที่สุดต้องมีไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ใน 21.1

21.3 การระบายอากาศของห้องเรียนต้องถ่ายเทได้สะดวก โดยรวม เนื้อที่หน้าต่าง ประตู และช่องลมแล้วไม่น้อยกว่า 20% ของเนื้อที่ห้อง ยกเว้นห้องที่ใช้ระบบปรับอากาศ

21.4 แสงสว่างในห้องเรียนต้องมีความเข้มไม่น้อยกว่า 200 วัตต์ โดยสม่ำเสมอ ทั้งห้อง ห้องเรียนที่ใช้แสงสว่างตามธรรมชาติ ความเข้มของแสงสว่างไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ต้องติดตั้งโคมไฟฟ้าให้แสงสว่างเพิ่มในห้องนั้น ๆ

21.5 ห้องเรียนที่มีทางเข้าออก 2 ทาง แต่ละทางต้องกว้างไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ในกรณีที่มีทางเข้าออกเพียงทางเดียว ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.60 เมตร

21.6 สัดส่วนพื้นที่ห้องเรียนต่อนักเรียนต้องไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน

21.7 การจัดห้องเรียน ให้คำนึงถึงพื้นที่ต่อนักเรียน จำนวนรวมของนักเรียน แต่ละห้องไม่เกิน 40 คน

21.8 ถ้าใช้อาคารซึ่งมีอยู่แล้วมาดัดแปลงเป็นอาคารเรียน จะต้องปรับปรุงอาคารเรียนให้มีสภาพตามที่กำหนดให้ 21.3, 21.4, 21.5

ข้อ 22 นอกจากห้องเรียนแล้ว โรงเรียนต้องจัดให้มี

22.1 ห้องบริการ เว้นแต่โรงเรียนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับอื่น

22.2 ที่รับประทานอาหาร ต้องมีพื้นที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน หรือจะใช้ห้องเรียนเป็นที่รับประทานอาหารก็ได้ แต่โรงเรียนจะต้องดูแลในเรื่องความสะอาดเป็นอย่างดี

22.3 ห้องเตรียมอาหาร ต้องถูกสุขลักษณะตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

22.4 ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล

22.5 ห้องนอนสำหรับนักเรียน ต้องจัดให้มีห้องนอนโดยสัดส่วนพื้นที่ต่อนักเรียนไม่น้อยกว่า 1.2 ตารางเมตรต่อคน หรือจะใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนด้วยก็ได้ แต่ต้องจัดให้มีที่นอนและอุปกรณ์ตามข้อ 23.2.3

22.6 ห้องน้ำหรือที่อาบน้ำ ต้องจัดให้เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และต้องรักษาความสะอาดให้ถูกสุขลักษณะ

22.7 ห้องส้วมให้ถือเกณฑ์ ดังนี้

22.7.1 นักเรียน 1-100 คน มี 1 ที่ต่อนักเรียน 25 คน นักเรียน 101-600 คน มี 1 ที่ต่อนักเรียน 50 คน นักเรียน 601 คนขึ้นไป มี 1 ที่ต่อนักเรียน 75 คน

22.7.2 จะต้องรักษาให้สะอาดถูกสุขลักษณะ มีบังตาหรือประตูส้วม โดยไม่มีกลอนประตู หรือกุญแจติดที่ประตู และส้วมต้องอยู่ไม่ไกลจากห้องเรียนหรืออยู่ในห้องเรียน ถ้าส้วมอยู่นอกอาคารเรียน ทางเดินไปส้วมต้องมีหลังคากันแดดกันฝน

22.7.3 ในกรณีที่โรงเรียนมีอาคารมากกว่า 1 ชั้นจะต้องมีห้องส้วมทุกชั้น

หมวด 5 ครุภัณฑ์และอุปกรณ์การเตรียมความพร้อม

ข้อ 23 โรงเรียนต้องจัดให้มีครุภัณฑ์เครื่องใช้ ดังต่อไปนี้

23.1 ครุภัณฑ์ประจำห้อง

23.1.1 โต๊ะนักเรียนสูงจากพื้นถึงขอบโต๊ะ 45-50 เซนติเมตรจะเป็นโต๊ะเดี่ยวหรือโต๊ะหมู่ก็ได้

23.1.2 เก้าอี้นักเรียนสูง 25-30 เซนติเมตร

23.1.3 กระดานสำหรับครู สูงจากพื้นถึงขอบกระดานช่วงล่าง 60 เซนติเมตร กว้าง – ยาว พอสมควรแล้วแต่ขนาดของห้อง

23.1.4 แผ่นป้ายติดผลงานนักเรียนที่นักเรียนใช้ได้สะดวก

23.1.5 ตู้หรือชั้นสำหรับนักเรียนเก็บอุปกรณ์การเรียนและ ของเล่น

23.1.6 ที่เก็บเครื่องใช้ประจำตัวนักเรียน

23.1.7 โต๊ะและเก้าอี้สำหรับครูทำงาน ให้มีความสูงใกล้เคียงกับของ นักเรียน

23.1.8 ตู้หรือชั้นใส่เอกสาร อุปกรณ์ของโรงเรียน

23.2 เครื่องใช้ประจำห้องต่างๆ ให้มีดังต่อไปนี้

23.2.1 ที่รับประทานอาหาร ต้องมีโต๊ะสูงจากพื้นถึงขอบโต๊ะ 45-50 เซนติเมตร เก้าอี้หรือม้านั่งสูง 25-30 เซนติเมตร อุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร ได้แก่ ถาดหลุม หรือจาน ชาม ช้อนส้อม แก้วน้ำ ผ้าเช็ดมือ และกรณีที่ห้องอาหารไม่มีมุ้งลวด ให้มีฝาชีปิดครอบอาหาร

23.2.2 ห้องพยาบาลหรือมุมพยาบาล ต้องมียาสามัญประจำบ้าน เครื่องชั่งน้ำหนักที่วัดส่วนสูง สายวัดรอบอก กระโถน ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าขี้ริ้ว เครื่องเวชภัณฑ์ สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น ได้แก่ ปากคีบ กรรไกร กระเป๋าน้ำร้อน และชามรูปไต รวมทั้งให้มีตู้ยา และตู้เก็บเครื่องเวชภัณฑ์ของโรงเรียน

23.2.3 ห้องนอน ถ้าพื้นห้องเป็นไม้ ให้ใช้เสื่อปูนอนได้ ถ้าพื้นห้องเป็นซีเมนต์ ให้มีที่รองนอน เช่น ที่นอน หรือผ้าฉนวน หรือที่นอนฟองน้ำและจัดให้มีหมอนแบนหรือผ้ารองศีรษะ

23.2.4 ห้องน้ำ ต้องมีที่วางสบู่และขันน้ำ และราวแขวนผ้าเช็ดหน้า

23.2.5 เบ็ดเตล็ด โรงเรียนต้องจัดให้มีสัญญาณบอกเวลาของ โรงเรียน
เสาธงและธงชาติไทย รวมทั้งมีสิ่งสักการะทางศาสนา และพระบรมฉายาลักษณ์ ประดิษฐานไว้
ในที่อันสมควร

23.3 อุปกรณ์การเตรียมความพร้อม โรงเรียนต้องจัดให้มีดังต่อไปนี้

23.3.1 สื่อ - วัสดุอุปกรณ์การเตรียมความพร้อม โรงเรียนต้องจัดให้มีตาม
บัญชีรายชื่อ สื่อวัสดุอุปกรณ์ ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

23.3.2 อุปกรณ์ เครื่องเล่น หรือของเล่น ในห้องเรียนต้องจัดให้มีตามบัญชี
รายชื่ออุปกรณ์ เครื่องเล่น ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

23.3.3 เครื่องเล่นเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ต้องมีตามหลักเกณฑ์ที่
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

หมวด 6 บทเฉพาะกาล

ข้อ 24 โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนอยู่แล้วก่อนวันใช้ระเบียบนี้ ให้จัด
โรงเรียนให้มีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ
ยกเว้นกรณีเกี่ยวกับสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 18.1, 18.5 และอาคารเรียนซึ่งกำหนดไว้ในข้อ 20
ถ้าโรงเรียนใดได้รับอนุญาตให้ใช้อยู่แล้ว ให้ใช้ต่อไปได้ แต่ถ้าขอจัดตั้งใหม่หรือเปลี่ยนแปลงจะ
ต้องให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

ข้อ 25 สำหรับโรงเรียนที่จัดชั้นอนุบาลอยู่แล้ว ให้เทียบชั้น ดังนี้
ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เดิม เท่ากับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ตามระเบียบนี้
ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เดิม เท่ากับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ตามระเบียบนี้
ชั้นเด็กเล็ก ชั้นปฐมวัย หรือชั้นที่มีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่น ซึ่งรับนักเรียนอายุ 3 ปี
ให้เทียบเป็นชั้นอนุบาลปีที่ 1 ตามระเบียบนี้

ข้อ 26 สำหรับพี่เลี้ยงที่ยังไม่ผ่านการอบรมตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชนกำหนด ผู้รับใบอนุญาตจะต้องจัดให้ได้รับการอบรมให้เสร็จสิ้นภายในปีการศึกษา
2532

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย
มาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงกำหนด

หลักเกณฑ์วิธีการนับอายุเด็กเพื่อเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 และนโยบายการอุดหนุนโรงเรียนเอกชน

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 และมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียน พ.ศ. 2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความ ข้อ 7 แห่งระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน พ.ศ. 2531 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนอนุบาลเอกชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

ข้อ 7 โรงเรียนจะรับนักเรียนเข้าเรียนได้ เมื่อนักเรียนมีอายุครบ 3 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 3 ปี และเมื่อนักเรียนมีอายุครบ 4 ปี สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลักสูตร 2 ปี นับถึงเปิดภาคเรียน ซึ่งการรับนักเรียนเข้าเรียนให้โรงเรียนสามารถรับได้ทุกภาคเรียน

การบริหารจัดการโรงเรียนตามหลักการจัดโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

ด้านวิชาการ

กลุ่มงานหลักสูตรและการสอน :

- 1) หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร
- 2) ระดับและหมวดวิชา/การสอน/สอบ/วัดผลประเมินผล
- 3) สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

4) บริการเอกสารการสอน

5) หลักสูตรพิเศษ

กลุ่มงานนิเทศการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการสอน :

1) นิเทศและพัฒนาการเรียนการสอน

2) การวิจัยการสอน

3) การศึกษากับชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มงานกิจการและกิจกรรมนักเรียน :

1) กิจการนักเรียนและสวัสดิการ

2) แนะนำ

3) ทุนการศึกษา

4) กิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร

5) กิจกรรมเสริมหลักสูตร

กลุ่มงานสื่อ ห้องสมุด และเทคโนโลยีการศึกษา :

1) บริการสื่อ / โสตฯ / สื่อผสม

2) ห้องสมุด โรงเรียน

3) บริการเอกสารและสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ

4) นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา/บริการ IT เพื่อการเรียนการสอน (ถ้ามี)

กลุ่มงานวัดผลประเมินผลและมาตรฐานคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน :

1) ระบบระเบียบและทะเบียนนักเรียน

2) การวัดผล การเทียบโอนและคลังข้อทดสอบ

3) การประเมินมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการของโรงเรียน

1) หลักการและแนวคิด

(1) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ

ชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการ

ดำเนินงาน

(2) มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมี

ความสำคัญสูงสุด

(3) มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร

กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

(4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

(5) มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาศึกษา

2) ขอบข่ายภารกิจ

- (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- (3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
- (4) การประเมินคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- (5) การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- (6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- (8) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

ด้านการงบประมาณ

กลุ่มงานนโยบายและแผน

- 1) นโยบาย/แผน/โครงการ
- 2) สารสนเทศและระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร
- 3) การติดตามและการรายงาน

กลุ่มงานการงบประมาณ :

- 1) การจัดสรรงบประมาณ
- 2) การติดตามและรายงานการงบประมาณ

กลุ่มงานจัดหารายได้และกองทุน โรงเรียน :

- 1) การจัดหารายได้
- 2) งานบริหารกองทุนโรงเรียน

กลุ่มงานการบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ (ถ้ามี)

- 1) การบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์
- 2) การประกอบกิจการพิเศษและการลงทุน (ถ้ามี)

1) หลักการและแนวคิด

(1) ยึดหลักความเท่าเทียมกันและความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรัฐจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลสำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่สถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมกันและจัดสรรเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษตามความจำเป็น

(2) มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณ โดยให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัวควบคู่กับความโปร่งใสและความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงาน และทรัพยากรที่ใช้

(3) ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นวงเงินรวมแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

(4) มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณ ตามมาตรฐานการจัดการทางการเงินทั้ง 7 ด้าน คือ

- 1) การวางแผนงบประมาณ
- 2) การคำนวณต้นทุนผลผลิต
- 3) การจัดระบบการจัดหาพัสดุ
- 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ
- 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- 6) การบริหารสินทรัพย์
- 7) การตรวจสอบภายใน

(5) มุ่งส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมมาใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษา

2) ขอบข่ายภารกิจ

- (1) การจัดตั้งงบประมาณ
- (2) การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1) การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.2) การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - 2.3) การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.4) การรายงานผล

(3) การตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ

- 3.1) การตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ
- 3.2) การตรวจสอบติดตามการใช้ผลผลิต
- (4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1) ทุนการศึกษา
 - 4.2) กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.3) กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
 - 4.4) การจัดการทรัพยากร
 - 4.5) การส่งเสริมการบริหาร การจัดหารายได้ และผลประโยชน์ใน

รูปแบบที่หลากหลาย

- (5) การบริหารการเงิน
 - 5.1) การเบิกเงินจากคลัง
 - 5.2) การรับเงิน
 - 5.3) การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4) การจ่ายเงิน
 - 5.5) การนำส่งเงิน
- (6) การบริหารบัญชี
 - 6.1) การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2) การจัดทำทะเบียนทางการเงิน
 - 6.3) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.4) การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- (7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
 - 7.1) การวางแผนจัดหาพัสดุ
 - 7.2) การกำหนดแบบรูปรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะ
 - 7.3) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - 7.4) การจัดหาพัสดุ
 - 7.5) การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ
 - 7.6) การจัดหาผลประโยชน์สินทรัพย์

ด้านการบริหารงานบุคคล

- 1) กลุ่มงานการวางแผนกำลังคน/สรรหา/คัดเลือก
- 2) กลุ่มงานการบรรจุ/แต่งตั้ง และระบบทะเบียนบุคคล

3) กลุ่มงานการประเมิน-การพัฒนาบุคคลและงานวินัย

4) กลุ่มงานสวัสดิการและกองทุนบุคลากร

1) หลักการและแนวคิด

(1) ยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

(2) ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษา

และสถานศึกษาตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

(3) ยึดหลักธรรมาภิบาล

2) ขอบข่ายภารกิจ

(1) การวางแผนอัตรากำลัง

(2) การกำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(3) การเกลี่ยอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(4) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

ดำเนินงานบริหารทั่วไป

1) กลุ่มงานธุรการและสารบรรณ

2) กลุ่มงานเลขานุการ กก. สถานศึกษา

3) กลุ่มงานการเงินและการบัญชี

4) กลุ่มงานพัสดุและการจัดจ้างบริการ

5) กลุ่มงานอาคารสถานที่ การพัฒนาพื้นที่และสิ่งแวดลอม

6) กลุ่มงานรักษาความปลอดภัยและระบบสัญญาณ

7) กลุ่มงานประชาสัมพันธ์

8) กลุ่มงานบริการพิเศษ (ถ้ามี)

9) กลุ่มงานบริการอนามัยและโภชนาการ

10) กลุ่มงานระบบการตรวจสอบผลงานและการเงิน (Audit System) (ถ้ามี)

11) กลุ่มงาน – โครงการชุมชนสัมพันธ์

1) หลักการและแนวคิด

(1) ยึดหลักในสถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่ศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแลส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

(2) มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามหลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใสความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(3) มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรสมัยใหม่โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

(4) การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญ ที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถานสังคมอื่น

2) ขอบข่ายภารกิจ

- (1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- (2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- (3) การวางแผนการศึกษา
 - (ก) แผนพัฒนาการศึกษาหรือแผนกลยุทธ์
 - (ข) แผนพัฒนาการศึกษาประจำปีและแผนปฏิบัติการประจำปี
- (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- (5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- (6) การพัฒนามาตรฐานปฏิบัติงาน
- (7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- (8) การดำเนินงานธุรการ ด้านการเงิน การคลัง บัญชีและพัสดุ
- (9) การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร
- (10) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- (11) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- (12) การรับนักเรียน
- (13) การจัดตั้ง ขุด รวบรวมหรือเลือกสถานศึกษา

(14) การอำนวยความสะดวกและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย

(15) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(16) การทัศนศึกษา

(17) การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

(18) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

(19) การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

(20) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

(21) งานกำกับดูแลสถานศึกษา : ติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและรายงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังนี้

มาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

มาตรา 24 (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม

โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จึงควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี ดังนี้

1. โรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เช่น คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งมีผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกรรมการ

2. โรงเรียนมีหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน เช่น รับฟังความคิดเห็น ของผู้ปกครองเกี่ยวกับความต้องการของชุมชน

3. โรงเรียนให้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน

4. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน เช่น ฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ใหม่
ร่วมพัฒนาชุมชน
5. โรงเรียนให้บริการแก่ชุมชนในด้านอาคารสถานที่ เช่น สนามกีฬา ห้องสมุด
และบริเวณสนาม / ห้องประชุมสำหรับจัดงานต่าง ๆ
6. โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือกับชุมชนด้านการเงิน แรงงาน
คำปรึกษาต่าง ๆ
7. คณะครูและผู้บริหาร โรงเรียนเยี่ยมบ้านนักเรียนหรือเข้าร่วมกิจกรรม
ของชุมชนตามโอกาสที่เหมาะสม
8. โรงเรียนจัดทำสิ่งพิมพ์และประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร
ของโรงเรียนและจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า
9. โรงเรียนและชุมชนร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านส่งเสริมยกย่องภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

บทบาทผู้ปกครองในสถานศึกษา

จากอดีตที่ผ่านมาผู้ปกครองและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อยมาก
ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริจาคและหาทรัพยากร
สนับสนุนทำการประชาสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ซึ่งมีบทบาท หน้าที่ที่สำคัญ
คือ เป็นทั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาและเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา

- 1) ด้านวิชาการ
- 2) บุคลากร
- 3) ธุรการ
- 4) งบประมาณ
- 5) อาคารสถานที่
- 6) บริการ
- 7) แผนงาน/โครงการ
- 8) ศาสนาและวัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและประชาชน

ในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ในโรงเรียนสามารถที่จะขอให้ผู้ปกครอง
ได้มีบทบาทในการร่วมจัดการศึกษาได้ เช่น เป็นผู้ร่วมหุ้นผู้สนับสนุนให้ข้อมูลข่าวสารสนับสนุน
ด้านวิชาการช่วยเหลือและร่วมแก้ไขในกรณีที่โรงเรียนเกิดปัญหา ซึ่งมีผู้ศึกษาบทบาทของ
ผู้ปกครอง ต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการเพื่อค้นหาปัญหา/สาเหตุของปัญหา ภายในชุมชนกำหนดความต้องการ จัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดนโยบายของโครงการ กำหนดวิธีการ แนวทาง การดำเนินงาน กำหนดทรัพยากร
3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ อุปกรณ์ แรงงานประสานงานจากภายนอก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ ประเมินความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ และประเมินผลรวม

จากข้อเสนอของนักการศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาโดยคณะกรรมการบริหาร สถานศึกษาสามารถกำหนดบทบาทของผู้ปกครองได้ว่าต้องการให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม หรือให้ความร่วมมืออย่างไรบ้าง แต่อาจพบปัญหาและอุปสรรคที่จะทำให้เกิดการขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ได้แก่

1. ทักษะของผู้ปกครอง ผู้ปกครองแบบเดิมมักจะ ไม่ส่งเสริมต่อการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนคิดว่าการสอนเป็นหน้าที่ของครู ไม่ชอบครูเป็นรายบุคคล เป็นต้น
2. ทักษะของครู ครูไม่อยากพบผู้ปกครองเกรงว่าผู้ปกครองจะตำหนิเกี่ยวกับการสอน การดูแลนักเรียน
3. การเข้าใจผิดของผู้ปกครอง เพราะเชื่อบุตรหลานมากกว่าเหตุผลทำให้เกิดความเข้าใจผิด ผู้บริหารควรแก้ไข เช่น มีจดหมายถึงผู้ปกครองเชิญผู้ปกครองพบที่โรงเรียน หรือออกเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง
4. นโยบายของโรงเรียนอาจทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ เช่น การให้ร่วมกิจกรรมเกินเวลา การกักเด็กไว้ทำให้กลับบ้านไม่ทัน การไม่อนุญาตให้เด็กกลับไปรับประทานอาหารที่บ้าน เป็นต้น ผู้บริหารต้องให้เหตุผลแก่ผู้ปกครอง
5. การให้บริการแก่นักเรียน ผู้ปกครองจะพอใจถ้าโรงเรียนเอาใจใส่ห่วงใยนักเรียน หรือให้บริการต่าง ๆ แต่จะไม่พอใจถ้าโรงเรียนไม่เอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร

สรุปได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือโรงเรียนและสนับสนุนด้านการเงินมากกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ ยกเว้นผู้ปกครองที่เป็นกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรใช้โอกาสให้ผู้ปกครอง (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) มีบทบาทร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้นักเรียนในการสร้างสรรค์แนวทางในการปฏิบัติ และการประเมินผลซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหาและการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สาขชน หมวกเหล็ก (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากที่สุด คือ 1) ปัจจัยเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ ครูเอาใจใส่ดูแลนักเรียนและให้การบ้านสม่ำเสมอ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนเน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเป็นสำคัญ และส่งเสริมให้เด็กอ่าน เขียน คิดคำนวณได้ 3) ปัจจัยเกี่ยวกับการบริการ อาหารและสุขภาพ ได้แก่ การจัดบริการอาหารเสริมและอาหารกลางวันที่สะอาด และถูกหลักโภชนาการ และมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน 4) ปัจจัยเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนช่วยเหลือผู้ปกครองโดยแบ่งชำระค่าเทอมได้ในอัตราส่วนที่เหมาะสม 5) ปัจจัยที่เกี่ยวกับที่ตั้ง ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่แหล่งที่สะดวกในการเดินทาง รับ-ส่งนักเรียน และตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ไม่มีกลิ่น เสียง หรือสิ่งที่เป็นอันตรายอยู่ข้างเคียง สำหรับปัจจัยการบริการอื่น ๆ ได้แก่ สระว่ายน้ำและห้องนอนปรับอากาศ มีผลต่อการตัดสินใจน้อยกว่า 5 ปัจจัยดังกล่าว

สุธารัตน์ แซ่ซี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ คาดหวังในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนมุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อไปในระดับชั้นประถม ครูอนุบาลต้องเป็นผู้ทำให้เด็กเกิดความรักและให้วางใจมากที่สุด สื่อการเรียนการสอนควรมีความปลอดภัย สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะกับเด็ก อนุบาลห้องเรียนมีบรรยากาศและมีแสงสว่างเพียงพอ ครูต้องแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอและมีการเอาใจใส่ความปลอดภัยในการรับส่งนักเรียน

วรสิทธิ์ สฤษดิ์อิทธิภักย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชนในเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในระดับอนุบาลของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตบางกอกน้อย ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไม่ห่างจากชุมชน มีการคมนาคมสะดวก โรงเรียนจะต้องเน้นการอ่านออกเขียนได้ มีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน การเก็บค่าธรรมเนียมเหมาะสมกับคุณภาพของ

โรงเรียน และมีบุคลากรเอาใจใส่ต่อนักเรียนในด้านความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษา ผู้ปกครองเห็นว่า ควรจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีการจัด กิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและเน้นให้อ่านออกเขียนได้ เน้นวิชาการ เพื่อเตรียมเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ด้านบุคลากร ครูควรมีประสบการณ์ มีวุฒิปริญญาตรีทางด้านอนุบาลโดยตรง ด้านอาคารสถานที่ควรมีสถานเล่นกลางแจ้งเพียงพอ มีอุปกรณ์และห้องที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมครบถ้วน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ควรจัดให้มีการประชุมและให้ผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียนมากขึ้น

นรินทร์ เลาะวิธิ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดหลักสูตรในลักษณะการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้มีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งผนวกคุณธรรม จริยธรรม ให้ผสมกลมกลืน ทั้งนี้ นักเรียนควรจะเป็นผู้เลือกกิจกรรมจากสิ่งที่ครูได้เตรียมมาโดยครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งเนื้อหาที่เรียนเกี่ยวกับตัวนักเรียน และในการจัดกิจกรรม ควรเน้นกิจกรรมสร้างสรรค์ด้านการวาดภาพและงานศิลปะ ครูควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยจัดทำแฟ้มรายบุคคล
2. ด้านบุคลากร ครูควรมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาด้านวิชาครูอนุบาล และมีความเมตตา ครูควรใช้ภาษาถูกต้องทั้งทางพูด การเขียน และใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
3. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนควรจัดห้องเรียนให้มีพื้นที่ว่างเหมาะกับการทำกิจกรรมจัดมุมอ่านและเขียน มีสนามหญ้ากลางแจ้งกลางแจ้ง
4. ด้านบริการ โรงเรียนควรจัดบริการน้ำดื่มที่สะอาด และตรวจสอบสุขภาพนักเรียน ให้ความรู้และความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน (ผู้ปกครองและชุมชน)

มณี โพธิเสน (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย พบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวม ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิเสนวิทยา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีรายชื่อที่มี

ความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ประสิทธิภาพและเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดกิจกรรมให้นักเรียนพัฒนาทุกด้าน บุคลากรทุกฝ่ายเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสุภาพ เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รักษาอาคารเรียนให้อยู่ในสภาพใช้งานได้และสะอาดถูกต้องตามสุขลักษณะ นำผลการประเมินคุณภาพมาเพื่อปรับปรุงบริการด้านสภาพอนามัยให้กับนักเรียนสม่ำเสมอ และนักเรียนมีความสุขในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. บุคลากรในโรงเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน โภชิสัยวิทยาอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางและมีความพอใจอีก 1 ปัจจัยที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยที่ 1 ประสิทธิภาพและเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีรายชื่อที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพและเป้าหมายของโรงเรียนมุ่งผลในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

อุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาล ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ในปีการศึกษา 2546 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนและด้านการให้บริการ และการอำนวยความสะดวกอื่น

2. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านบุคลากร และด้านการให้บริการ และการอำนวยความสะดวกอื่นไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เปโตรนีโอ (Petronio. 1995 : 2107) ได้ศึกษา การเลือกโรงเรียน : การขานรับต่อแผนการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง การศึกษามุ่งเน้นที่การขานรับของผู้ปกครองนักเรียนอนุบาลต่อแผนการเลือกโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการที่พวกเขาชอบ แหล่งข้อมูลข่าวสารและการใช้แหล่งข้อมูลในการตัดสินใจ และความพึงพอใจและการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนที่เลือก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองเลือกโรงเรียนโดยปรึกษาเพื่อน และคนคุ้นเคยที่มีประสบการณ์ และท้ายที่สุดจะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน ความมั่นใจเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและการสอนของครู ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนขึ้นอยู่กับเวลาของผู้ปกครอง และการต้อนรับของบุคลากรในโรงเรียน ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลในภาพรวมและเน้นการสอนที่ดี นั้นย่อมหมายถึงคุณภาพของสถานศึกษาด้วย งานวิจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้า เรื่องเหตุผลที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนผู้บริหารครูผู้สอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน และในสังกัดอื่น รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและผู้สนใจทั่วไปอีกด้วย

ฟรีเซน (Friesen. 1997 : 642-A) ได้ศึกษาเจตคติและแนวความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษารังนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา แห่งหนึ่งเกี่ยวกับกฎระเบียบที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมและการได้รับแจ้งก่อนการลงโทษนักเรียน ความรุนแรงของการทำดีและการลงโทษ ความเหมาะสมของการลงโทษต่อความผิดแต่ละกรณี ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองต้องการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของโรงเรียน สำหรับบุตรหลานของตนและต้องการให้ทางโรงเรียนแจ้งทางโทรศัพท์ทำให้ทราบเป็นการเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรม หรือความสามารถในการเรียนขอรับการลงโทษทางร่างกายเป็นวิธีการสุดท้าย โดยการกักบริเวณและขณะเดียวกันให้ยกเลิกการลงโทษวิธีนี้

ผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการศึกษา ความคิดเห็น และความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการเรียนการสอนระดับอนุบาลใน สภาพรวมและเน้นการสอนที่ดี นั้นย่อมหมายถึง คุณภาพของสถานศึกษาด้วย โดยทิศทาง การจัดนั้นสอดคล้องกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครอง งานวิจัยดังกล่าว เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกรอบแนวคิดศึกษาค้นคว้าเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารงานทั่วไป